

LA VIOLÈNCIA I LA PAU A LES CIUTATS, MÉS ENLLÀ DE LA SEGURETAT HEGEMÒNICA

Autoria: Tica Font, Karlos Castilla

RESUM EXECUTIU

En primer lloc, s'aborda el marc conceptual en què basem aquest informe. La pau no es contraposa a la guerra sinó a la violència, una violència que s'expressa per diverses vies o tipus: la violència directa (assassinat, tortura, maltractament, insult, intimidació, cops, setge, menyspreu...), la violència estructural (desajustaments estructurals: fam o malnutrició, falta d'accés a l'educació i la sanitat, falta d'accés a l'habitatge, a l'aigua potable o a l'energia...) i la violència cultural (valors, ideologies i creences que es transmeten socialment i que serveixen per a normalitzar, legitimar i justificar la violència estructural i la directa).

La violència, per part seva, és una construcció social complexa conformada per actituds, accions, paraules, estructures o sistemes que causen mal físic, psicològic, social o mediambiental i/o que impedeixen a una persona o a un grup aconseguir el seu potencial humà ple. La violència és una resposta que pot triar-se, la qual cosa la diferencia radicalment del conflicte. Els conflictes poden ser gestionats de múltiples maneres, la seva existència no implica necessàriament l'ús de la violència, ja que els conflictes poden ser abordats de múltiples maneres sent la més adequada el recurs al diàleg i la negociació.

Sovint hi ha confusió entre agressivitat i violència. L'agressivitat és una característica humana individual, que emergeix com a resposta a una amenaça percebuda o real, característica que pot igualment ser educada per la socialització i que no necessàriament ha d'expressar-se per mitjà de la violència.

En segon lloc, aquest informe presenta una caracterització genèrica de les diverses violències que tenen lloc a les nostres ciutats i que s'agrupen en nou categories:

■ **Emigració no escollida i la ciutat com a destí**

S'observa un desplaçament intens de persones del món rural a la ciutat, desplaçament que ve determinat pel mercat econòmic, que determina on es generen els llocs de treball. Aquest desplaçament suposa d'una banda el despoblament de les zones rurals i, per una altra, l'arribada de manera regular de noves persones a les ciutats. A les grans ciutats el mercat determina l'ús dels barris i els preus, produint-se fenòmens de gentrificació, terciarització, tematització o turisticació. Que no deixen de ser fenòmens lligats a la privatització i mercantilització de la ciutat.

■ **Desigualtats socioespacials**

La ciutat presenta una fragmentació espacial que segrega a la ciutadania per nivell socioeconòmic i ètnic. Aquesta segregació s'expressa no només en els indicadors de renda, sinó en l'accés real de la població a l'educació, la salut, la cultura, zones verdes, centres cívics o transport públic. Amb la possibilitat de generar guetos.

■ **Violències directes**

Violències quotidianes com la discriminació racial, ètnica, cultural, religiosa, per identitat sexual; altres violències com les agressions físiques, relacionades amb esdeveniments multitudinaris musicals o esportius, espais d'oci nocturn, la desatenció d'ancians, l'assetjament infantil i juvenil a escoles o xarxes socials.

■ **Violència contra les dones**

Sigui en forma d'agressió física, sexual, psicologia, laboral, salarial. La violència que pateixen les dones està directament vinculada a la desigual distribució del poder i a les relacions asimètriques que s'estableixen entre homes i dones, que perpetua la desvaloració del femení i la seva subordinació al masculí.

■ **Extremismes violents**

Recull les accions violentes comeses per persones radicalitzades que adopten ideologies extremistes com a actes terroristes. La finalitat d'aquests actes és aconseguir objectius polítics, ideològics, religiosos, socials o fins i tot econòmics. El gran repte és com fer front a aquesta amenaça provinent del missatge d'intolerància religiosa, cultural, social o política que sustenta aquestes actuacions violentes i que no passi a formar part del programa de cap partit polític.

■ **Racisme, xenofòbia, homofòbia i altres intoleràncies**

Les ciutats no són homogènies, contenen múltiples comunitats ètniques, culturals, lingüístiques, religioses o identitats sexuals. Observem un increment de delictes o incidents d'odi i discriminació.

■ **Corrupció**

La corrupció inclou l'oferiment i la recepció de suborns; la malversació i la negligent assignació de fons i despeses públiques; la infravaloració o la sobrevaloració de costos; els escàndols polítics o financers; el frau electoral; el tràfic d'influències, el finançament il·legal de partits polítics; l'ús de la força pública en suport de dubtoses decisions judicials; les sentències parcialitzades dels jutges; favors indeguts o sous exagerats d'amistats o concursos falsejats sobre obres materials, etc.

■ **Crim organitzat**

Format per grups de persones que trafiquen amb persones o drogues i que cometem assassinats, segrestos, extorsions, amenaces o altres delictes amb la finalitat d'obtenir beneficis materials o econòmics i/o polítics. El crim organitzat es mou en l'esfera de l'economia il·legal i criminal, i utilitza la violència per a imposar transaccions econòmiques, ja sigui la protecció, el robatori, el xantatge o el comerç il·legal.

En tercer lloc, es mostra com aquestes violències incideixen en els drets humans, així com les garanties que existeixen en el sistema jurídic espanyol per a prevenir i, en molts casos, sancionar els actes de violència que vulneren aquests drets.

L'informe destaca, a partir del desenvolupament d'exemples concrets, que de l'entramat jurídic i institucional que ha de servir per a protegir drets humans, el major nombre de normes i institucions es dirigeixen a atendre les violències directes, unes quantes a les violències estructurals i són gairebé nul·les les que es dirigeixen a les violències culturals.

D'igual manera, es vol mostrar que l'anomenat "dret a la ciutat" pot ser entès des d'aquesta perspectiva com un punt de trobada de totes les garanties dels drets humans (normatives, no jurisdiccionals, jurisdiccionals i ciutadans) enfront de les violències en els entorns locals o més pròxims a la vida quotidiana de les persones.

Finalment, a l'informe es formulen algunes conclusions i recomanacions.

Si valores les nostres recerques i vols ajudar-nos a mantenir el nostre rigor i independència, pots fer-te soci/a o fer un donatiu escanejant el codi QR o en aquest enllaç:
<http://centredelas.org/fes-te-soci-a/>

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Llegir l'informe complet en:
<http://centredelas.org/publicacions/violenciaipaualesciutats/>

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona